

A befektető-állam vitarendezési mechanizmus (ICS) jogszerűsége és az európai jog

Egy környezetvédelmi joggal foglalkozó európai szervezet, a **Client Earth** *Legality of ISDS under EU Law* c. elemzése [1] szerint az EU és Egyesült Államok között készülő szabadkereskedelmi egyezmény (TTIP) és az EU és Kanada közötti hasonló, már csak ratifikálásra váró kereskedelmi egyezmény (CETA) részét képező befektető-állam vitarendezési mechanizmus (ISDS) illetve a helyette újabban javasolt Befektetési Bírósági Rendszer (ICS) nem egyeztethető össze az európai joggal.

Civil szervezetek több európai kormányt keresnek meg ezekben a hónapokban, hogy **a tagállamok forduljanak Európai Bírósághoz**, kikérve a Bíróság véleményét arra vonatkozóan, hogy **tisztázza az ISDS/ICS jogszerűségének kérdését az európai jog alapján**,

Fontosnak tartanánk, hogy **a magyar kormány is az Európai Bírósághoz forduljon** az ISDS/ICS jogszerűsége ügyében.

Ugyanis az említett elemzés szerint az ISDS egy olyan vitarendezési rendszert hozna létre, amely kívül esik az EU jogrendszerén, ugyanakkor viszont kötelező hatálya lenne az EU tagállamokra. Egy ilyen mechanizmus párhuzamos jogrendszert hozna létre, amely független az EU bíróságaitól. Ez valójában egy olyan rendszerré válna, amely lehetővé tenné a külföldi befektetők számára, hogy megkerüljék az EU bíróságait, ugyanakkor olyan jogi eszközt biztosít számukra, amely a hazai befektetők számára nem hozzáférhető.

Az európai jog és az Európai Bíróság (ECJ) döntéseire alapuló precedensjog arra utal, hogy egy ilyen külső igazságszolgáltatási rendszer összeegyeztethetetlen az EU jogrendszerével, ugyanis (1) aláássa az EU jogrendjének autonómiáját, és (2) negatív hatással van az EU belső piacára, különösen az uniós versenyszabályokra.

Négy fő jogi probléma merült fel az ISDS kapcsán (függetlenül annak esetleges reformjától):

- Az Európai Bíróság kizárólagos jogkörébe tartozik az EU jogrendjén belül az, hogy kötelező hatályú jogértelmezést adjon egyes európai jogszabályokról, döntésekről, és el fog utasítani minden olyan külső bírósági ill. kvázi-bírósági testületet, amely értelmezi ill. alkalmazza az európai jogot. Mivel az ISDS alapvető célja, hogy lehetővé tegye a befektetők számára, hogy megtámadjanak egyes európai döntéseket, elkerülhetetlen, hogy egy ISDS arbitrázs testület megkérdőjelezzen bizonyos európai jogszabályokat, és úgy dönthet, hogy egyes európai intézkedések ütköznek a TTIP vagy más kereskedelmi egyezmények szabályaival, s ezáltal jelentős mértékben aláásná az Európai Bíróság kompetenciáját;
- Az EU bíróságainak kizárólagos jogkörébe tartozik döntést hozni az EU szerződésen kívüli felelősség megállapítása. Mivel az ISDS lehetővé tenné az arbitrázs testületek számára, hogy tárgyalja magánszemélyek kártérítési igényét, és az EU-t kártérítés megfizetésére kötelezze, egy ilyen rendszer aláásná az EU bíróságainak kizárólagos hatókörét az EU szerződésen kívüli felelősségének megállapítására, továbbá jelentősen bővítené az EU kitettségét az ilyen jellegű kártérítési igényeknek;
- Az Európai Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik döntést hozni az EU és a tagállamok közötti kompetenciák megosztásának ügyében. Számos ISDS rendelkezés lehetővé teszi az arbitrázs testületek számára, hogy döntést hozzanak az EU és a tagállamok közti felelősség megosztása ügyében, hátrányosan érinti az Európai Bíróság azon jogát, hogy döntést hozzon az EU és tagállamok közötti kompetenciák ügyében;
- Az ISDS döntések következtében fizetendő kártérítések torzíthatják a piaci versenyt az EU-ban. Az ISDS döntések következtében fizetendő kártérítések közvetlenül is az európai állami támogatásokra vonatkozó szabályokba ütközhetnek.

Bővebb információ: Magyar Természetvédők Szövetsége – Föld Barátai, info@mtvsz.hu, www.mtvsh.hu

[1] <http://documents.clientearth.org/wp-content/uploads/library/2015-10-15-legality-of-isds-under-eu-law-ce-en.pdf>